

187. Körmend, Vida József utca

(Vas megye) Kk, Kú

2006. július 25–27. között csapadékvíz csatorna árkának régészeti szakfelügyeletét láttuk el a a Vida J. u. Szabadság téri torkolata területén. Munkánk során előkerültek a kaputorony K-i fala és Ny-i falának részletei, DNy-i, ÉK-i és DK-i sarka, a kapu kerékvető köve, ill. a torony K-i falához csatlakozó, a várig téglából kiépített városfal. A falak alapozási mélységét a kb. 320 cm-nél feltörő talajvíz miatt nem állapíthattuk meg. A téglából, szürkésfehér, durva, kavicsos habarcsba rakott toronyfal vastagsága 190 cm volt, a városfalé mindössze 150 cm. A torony hossza kb. 8 m volt, szélessége is kb. 8 m lehetett. A város torony melletti kavicsos járósíntjét a mai útburkolat alatt, kb. 120 cm mélységben mértük fel. 1562-ben említik először a kaput. Ekkor az őr a város kapujában „extra vallum in ponte” állt. 1620-ban „külső várassy sorompók, belseő várassy kapuk”-ról olvashatunk. Nevét és helyét a mai Vida J. u. történelmi nevei őrizték meg számunkra: Kapu uca (1698, 1757, 1887). A Felső kapuhoz tartozó strázsaház helyét a mai Kölcsey u. 2., ill. a mögötte elterülő park, parkoló és utca területére lokalizáltuk.

Munkatársak: dr. Nagy Zoltán, Móricz Péter, Németh Zsuzsa.

SIKLÓSI GYULA

188. Környe, Hegyalja utca 15.

(Komárom-Esztergom megye) Rő

2006. augusztus 24. és szeptember 1. között a 34285 hrsz. üres telken folytattuk a principatus kori település és késő római erőd régészeti kutatását. A rendelkezésünkre álló lehetőségek arra voltak elegendők, hogy a telekre tervezett ház alapjának megfelelő területet vizsgáljuk meg.

A humusztól követően a telek K-i határáról 4 m-re, az É-i határon a gázvezeték felé 2,4 m-re egy É-D irányú, 15 m hosszú, 80 cm széles árkot vontunk (1. árok), a tervezett ház alapjának teljes hosszát É-ről és D-ről 1-1 m-rel meghaladóan. Az árokban a korábbi években már megismert késő római, átlag 80 cm vastag – törmelékes-agyagos – planírréteg mutatkozott, a humusztól az altalajig. A planírból kevés 2–3. századi kerámia edénytörmelék került elő, és azonosíthatatlan korrodálódott vasdarabok. Északi részén meg lehetett figyelni, hogyan csatlakozik a planírréteg a Leshegy tömbjéhez, amely élénkebb sárga, alább vöröses altalajjelenségeket mutatott, mint a csatlakozási ponttól D-re húzódó rész. A csatlakozási pontnál egy tucat emberfej nagyságú és annál kisebb terméskő feküdt a planírréteg tetején, tulajdonképpen a humuszban. Egymással nem érintkeztek, kötőanyag nyomai nem mutatkoztak közöttük. Az árokban általuk kirajzolt sáv 4,90–5,10 m széles. Rendeltetésük nem határozható meg, semmihez nem csatlakoznak, emellett éppen a lejtő és az egyenes planír találkozásánál heverték. A planírréteg és a hegytömb találkozási pontjánál az árok K-i illetve Ny-i oldalán 1

m-rel illetve 60 cm-rel két szelvényt nyitottunk a tervezett ház területének határán 1-1 m-rel túlnyúlóan. A szelvényekből ugyanaz a törmelékes kerámiaanyag került elő, mint az árokból. Az ároktól nyugatra fekvő szelvényben (3,50×2,70 m) a planír tetején kötőanyag nélküli, egy sor ököl nagyságú kövekből álló köves felület került elő szabálytalan alakban, nagyjából 2×1 m² területen. Egyik oldalról sem csatlakozott semmihez, úgy hatott, mintha talicskából öntötték volna oda. Ugyanannan került elő egy Hadrianus által veretett sestertius.

Az ároktól K-re eső (2. sz.) szelvény (3,40×2,40 m) humusszal és törmelékekkel keveredett vegyes korú (de római) házkerámia törmelékével, kisebb kődarabokkal és csontokkal volt tele. A kevert réteg alatt az altalaj húzódott – É-ről D-re lejtősen a hegy teste – sötétsárga vörösbe hajló színű agyag. Az 1. árokkal és a 2. szelvény-nyel, úgy látszik, elértük a késő római területrendezés ÉK-i határát. Ebből a K-i szél a késő római erőd ismert K-i falvonalától (felszín feletti része a Vöröskő, ma Galántai ház udvarán látható) néhány méterrel K-re. Az 1. szelvénytől D-re az 1. árokkal párhuzamosan egy 6 m hosszú és 80 cm széles árkot vontunk, amiben csak a planírréteg volt, semmi más. Egy 2×1 m-es szondát ástunk továbbá a telek Ny-i szélén az 1. árok szórt kősorával egy vonalban, azaz a hegy és a planírréteg találkozási pontjánál. A szondában csak a planírréteg volt, rajta néhány odaszóródott ökölnyi kődarab, alatta az altalaj. Az egész megvizsgált területen épületmaradvány nem mutatkozott. A rövid kutatás legfőbb eredménye tehát a késő római területrendezési planírréteg ÉK-i sarokrészének (amely nagyjából a mai telekhatárokkal esik egybe) meghatározása volt.

SZABÓ ÁDÁM – TÓTH ENDRE

189. Körösladány, Bethlen tér 1.

(MRT 6. k. 7/119. lh.)

(Békés megye) B, Á

A Körösladány DK-i részén, a Sebes-Körös-folyó É-i magaspartján elhelyezkedő református templom körüli lelőhelyet már régóta számon tartják a régészeti kutatásban. A templom mellett 1902-ben iskolaépítéskor, 1971-ben pedig vízvezeték ásásakor bukkantak melléklet nélküli sírokra. Ezeket a középkori templom körüli temető sírjainak tarthatjuk. A templomhoz közeli Ságvári utcában a Körös-kultúrába tartozó cserepeket figyeltek meg, azonban a középkori falu határait nem sikerült beazonosítani.

2006 augusztusában a Bethlen tér 1. szám alatt található Öregek Otthonának bővítéséhez kapcsolódóan megelőző feltárást folytattunk. A fentebb elmondottak alapján feltételeztük, hogy a lelőhely kiterjed az építkezés teljes területére. A megnyitott felületen több régészeti jelenség foltja került elő. Sajnos az objektumokat nem tudtuk végig kibontani a kb. 1 m mélységben jelentkező talajvíz miatt. Egy gödör késő bronzkorinak, több cölöplyuk, egy árok és egy ház Árpád-korinak